

Pastoralis Sollicitvdinis, Sive De Officio, Et Potestate Episcopi

Tripartita Descriptio. Cvivs Pars Prima Episcoporum institutionem, ...
Secvnda Quicquid ad Episcopi est potestatem, ... Tertia Quod ad casuum
reseruationem, ... Methodo Noua, & expedita complectitur

Pastoralis Sollicitvdinis, Sive De Officio, Et Potestate Episcopi

Barbosa, Agostinho

Parisiis, M.DC.XXV.

Cap. 2. de Episcopi nominis etymologia, & significatione

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98615](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98615)

etiam functiones ſint de eſſentia muneris Apoſtoli-
ci, & propterea non ſit dubium eaſdem contineri in
ea ſumma poteſtate cum qua Chriſtus miſſus eſt à
Patre, ac eam omnem, quoad erat poſſibile com-
muniſſe, & conceſſiſſe omnibus Apoſtoliſ ut con-
ſtat *Joan. 20.* Sicut miſit me Pater, & ego mitto vos,
prout ex his & aliis fundamentis reſoluunt plures,
ut per *Sor. d. art. 2. maxime col. 4. in fine, cum ſeqq. Cou.*
*dict. verſ. quarto, Bellarm. dict. libro quarto cap. vige-
ſimo ſecundo in fine, & cap. 23.* & conſtat etiam ex iuri-
bus ſic abſolutè, & abſque vlla vtriuſque poteſtatis
diſtinctione loquentibus, & proinde ſic indiſtinctè
intelligendis in *dict. cap. in nono ibi, pari conſortio, &
in dict. cap. loquitur, ibi, parem poteſtatem, & ibi, pa-
ri conſortio.*

32. Hæc itaque omnia circa Ordinis, & iuriſdi-
ctionis poteſtatem parem Petro, & abſque vlla li-
mitatione in Apoſtoliſ fatemur, ſed non inde ſe-
quitur, idem fore dicendum in aliis Epiſcopiſ,
quamvis dicantur Apoſtoliſ ſuccedere. Nam im-
primis hæc ſucceſſio non eſt propria eo modo,
quo vnus v. g. Rex ſuccedit in omnibus ad an-
teceſſorem pertinentibus, neque enim eis ſucceſ-
ſerunt in dignitate Apoſtolatus, nec in facultate
utendi iuriſdictione ſua, prædicandi, & fundan-
di Eccleſiaſ in toto orbe, quam ipſi Apoſtoliſ imme-
diatè habebant à Chriſto Domino, ut habetur
Matth. ultim. & Matth. ultim. Nec in dono lingua-
rum, & miraculorum, nec in poteſtate ſcribendi
libros canonicos. Deinde ſi Apoſtoliſ propriè ſuc-
cederent, planè hæc ſucceſſio in omnibus Epiſcopiſ
reperiretur, conſequens autem hoc non eſt verum,
ut patet de *Tito, & Timotheo, & aliis*, qui vtpote
iam creati Epiſcopi, quo tempore adhuc vivebant
Apoſtoliſ, non poſſunt dici illiſ ſucceſſiſſe, quia ſci-
licet propriè non ſucceditur niſi præcedenti, & non
exiſtenti.

33. Licet tamen ſupponeremus hanc ſucceſſionem
propriè dari ex parte Epiſcoporum, tamen quod
attinet ad iuriſdictionem, de qua ſermo noſter eſt,
non aderat ex parte decedentium Apoſtolorum ali-
quid in quo ab Epiſcopiſ ſuccedi poſſet. Apoſtolo-
rum enim dignitas, & iuriſdictio perſonalis erat,
vtpotè eis propter neceſſitatem illius temporis &
primæ foundationis Eccleſiaſ ſpeciali priuilegio à
Chriſto Domino commiſſa, non ut perpetuè in
Eccleſia, qua talis, duraret; ſed ut cum Apoſto-
lorum perſoniſ extingueretur, prout ſolent priuile-
gia perſonalia iuxta vulgares regulas extingui, niſi
ſtatenus per auctoritatem, & conceſſionem Sum-
mi Pontificiſ in vim humanæ iuriſdictioniſ poſt-
modum concederetur, prout ab eo dependenter
conceditur, quibus rationibus prædictam obiectionem
de ſucceſſione Epiſcoporum ſoluunt eleganter
Sor. dict. col. 5. in fine, Sor. dict. numer. 12. Card.
*Bellarm. dict. cap. 25. & ante eos cenſuerant plu-
res, ut per Cou. eoſdem ſequutus dict. §. 9. nu-
mero ſexto.*

34. Ex quibus clariſ colliges iura ſupra allegata
ad probandam Epiſcoporum ſucceſſionem cum
Sor. & Bellarm. vbi proximè, intelligenda, & re-
ferenda eſſe ad aliam ſucceſſionem, quæ ſcilicet
fit reſpectu Ordiniſ ſacri Epiſcopaliſ, vel ad aliam,
quæ fit ſolum impropriè, videlicet per quandam
ſimilitudinem & proportionem, quia nimirum
Epiſcopi poſt Summum Pontificem ſunt Ordina-
rii Principes Eccleſiaſ, ſicut Apoſtoliſ ex priuile-
gio fuerunt ſub Chriſto, & poſtmodum ſub Pe-

tro: prout etiam ob ſimilem proportionem di-
cuntur Preſbyteri ſuccedere ſeptuaginta duobus
diſcipuliſ ex *Anacleto epiſtol. 2. & ex Beda in capit.*
vigeſimo Luca, & cum tamen conſtet Preſbyteroſ
non potuiſſe propriè ſuccedere illiſ diſcipuliſ reſ-
pectu Preſbyteratiſ, ſiquidem hi non fuerunt
Preſbyteri, nec vllum Ordinem aut iuriſdictionem
à Chriſto ſuſceperunt, immo poſtea eorum
aliqui videlicet Philippus, & Stephanus, & alij ab
Apoſtoliſ Diaconi ordinati fuerunt *Act. 6.*

35. Neque obſtat comparatio ſupra adducta de
ſucceſſione per quam Summi Pontifices Petro
ſuccedunt, ex cuiuſ fundamento, & ratione
probatur eoſ certam, & inlimitabilem iuriſdi-
ctionem accipere immediatè à iure diuino, prout
Petrus eandem acceperat ab eodem: quia reſ-
ponderetur ex mente *Sori dict. col. quinta ante finem, &
ex verbis Cardinaliſ Bellarmiſ dicto capite vigeſimo
quinto, col. 2. poſt principium*, magnum eſſe diſcri-
men inter ſucceſſionem, quæ fit Petro, & eam
quæ fit Apoſtoliſ: propter quod de illa ad hanc
argui non poteſt: cum enim Paſtoraliſ Petri di-
gnitas fuerit ei non ſolum tanquam Apoſtolo,
ſed tanquam Chriſti Vicario tradita, & inſtituta
ab eodem Chriſto Domino tanquam ordinaria,
& perpetuè manſura in Eccleſia iuxta illud,
ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiaſ meam,
& tibi dabo clauſ Regni Cælorum, iuncta ex-
plicatione *Sor. dict. col. 5. ante finem, & aliorum*
quos reſert *Cou. dict. numero ſexto*, conſequitur
quod dum Romanuſ Pontifex ſuccedit Petro,
ſuccedit eidem, ut Chriſti Vicario, & Paſtori
Ordinario totiuſ Eccleſiaſ, & per conſequens
quod ab illo immediatè habet iuriſdictionem, à
quo eam habuit Petruſ: contra vero in Epiſcopiſ
reſpectu Apoſtolorum dicendum eſt iuxta ſupra-
dicta, quia nec ex parte Epiſcoporum datur pro-
pria, ſed tantum ſimilitudinaria ſucceſſio, nec
ex parte Apoſtolorum ſuperſuit aliqua iuriſdictio
Ordinaria, in qua poſſent Epiſcopi ſuccedere,
cum tota fuerit delegata, & à Chriſto Apoſtoliſ
data ex perſonali priuilegio in Eccleſia perpetuè
non duraturo, iuxta ſupra reſoluit *Azor. dicta
parte ſecunda, libro tertio, capit. 30. quaſt. 13. verſ.*
*dices: ex quibuſ patet reſponſio ad confirmationem
prædictæ obiectioniſ ſupra relatam.*

Conſtat igitur ex huiuſque dictiſ Epiſcopoſ
habere ſuam iuriſdictionem in particulari imme-
diatè à Summo Pontifice, & ab eo dependen-
tem, proindeque eorum poteſtatem iudiciariam
extendi vel limitari ad plureſ, vel paucioſ ef-
fectuſ.

S Y M M A R I U M.

1. Epiſcopuſ apud Ethnicoſ veteres fuit nomen Magiſtratuſ, cuiuſ erat panis, & caterarum rerum, ad cibum, & victum pertinentem curam habere.
2. Epiſcopuſ græcè dictuſ eſt qui Latine dicitur ſpeculator, vel ſuperintendens, eo quod illiſ præcipuum munuſ ſit gregiſ ſibi commiſſi moſ, & vitam explorare, & inſpicere.
3. Summi Sacerdoteſ vocantur Epiſcopi ad differentiam ſimplicium Sacerdotum.
4. Pontifices tantum, aliquando vero Summi Pontifices nominantur Epiſcopi, cum ipſi eccleſiaſticoſ Ordineſ diſtribuant, diſponant, & præordinatoſ ſint in cunctiſ.

- 5 Praefules dicuntur Episcopi quia in Concilio praesident.
 6 Antistites appellantur Episcopi, quia ante alios stantes praecedunt populo.
 7 Sanctissimi vocantur Episcopi, quia alios sanctos efficiere debent.
 8 Legati Christi nunquam appellantur Episcopi.
 9 Pastores Episcopi non improprie dicuntur, sicut & subditi eorum similitudine omnes appellantur.
 10 Fratres vocat Episcopos Summus Pontifex quasi sibi aequales, Cardinales vero & Reges filios.
 11 Episcopatu ipso nulla maior dignitas est in Ecclesia, & ideo summus Pontifex hoc nomine non designatur, cum aliquando vel tribus Roma vel Catholica Ecclesia Episcopum se ipsum appellet.
 12 Illustres, & personae egregiae appellantur Episcopi.
 13 Praeco Episcopus dicitur, ut annuntiet populo scelera aliorum.
 14 Sal terra etiam dicitur Episcopus, ut condit aliorum mores sapientissimis institutis, ac praeceptis.
 15 Lucerna super candelabrum posita ideo appellatur Episcopus, ut omnibus luceat probitatis, & doctrina radijs.
 16 Angeli dicuntur Episcopi quia mittuntur, ut nuntij praedicaturi verbum Dei.
 17 Ducis officium habet Episcopus, ut rectum iter subditis ostendat.
 18 Medici appellantur Episcopi, ut sciant attemperare vinum oleo in curandis vulneribus.
 19 Episcopum quem esse oportet a Christo Domino ostenditur in Evangelio.
 20 Item ab Apostolo multis in locis.
 21 Episcopum custodem, mediatorum Dei, & hominum esse dicit Beatus Clemens Petri Successor.
 22 Episcopum virum divinum, ac divino numine afflatum dicit Dionysius Areopagita.
 23 Episcopum esse dicit Ignatius, qui omni principatui, & potestati supereminet, & quod homini licet, imitator Christi veri Dei, princeps Sacerdotum, Imaginem Dei referens.
 24 Episcopus quot nominibus significetur Nazianzenus, & sacer Basilus ostendunt.
 25 Episcopi dignitas, potestas, & iurisdiclio ex institutione Divina presbyteratum supereminet.
 26 Declaratur rex. in c. olim. 95. dist.

DE EPISCOPI NOMINIS ethymologia, & significatione.

CAP. II.

EPISCOPI nomen Graecum est, & apud Ethnicos veteres fuit nomen Magistratus, cuius erat panis, & ceterarum rerum ad cibum, & victum pertinentium curam habere, & ideo Arcadius Iureconsultus recensens munera personalia in l. numerum 2. §. teneat. de munerib. & honorib. sic ait. Episcopi, qui praesunt pani, & ceteris venalibus rebus, quae civitatum populis ad quotidianum victum usui sunt, personalibus muneribus funguntur. Et Cicero scribit lib. 7. ad Atticum epist. 10. Vult me Pompeius esse, quem tota haec campana, & maritima ora habeat immo et ad quem delectus, & summa negotij referatur.

2 Hodie vero vocabulum istud factum est quodammodo proprium Christianae religionis, veteri pene sensu obseruato, translatum a profano civili Magistratu ad sacros Ecclesiae Praefules, & Antistites, eo quod illorum praecipuum munus sit gregis sibi commissi mores, & vitam explorare, & inspicere; & ideo Episcopus graece dictus est, qui latine dicitur Speculator, c. clericos §. Episcopus 21. dist. vel superintendens, cap. qui Episcopatum 8. q. 1. ita hanc Episcopi ethymologiam referunt Hieron. Gig. in tract. de residentia Episcoporum cap. 1. a numero 1. Anastas. German. de sacerdotum immunit. lib. 3. cap. 8. Durand. in rationali diuinorum lib. 2. cap. 11. a numero 1. Alphons. Alvarez. Guero in speculo iuris Pontificij lib. 1. cap. 4. Azgr. instit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 27. q. 1. Gonzal. ad reg. 8. Cancellar. glos. 42. numero 18. vnde D. Ambros. de dignitate sacerdotali cap. 6. Episcopum dici putat quasi superinspectorem, ideoque & in folio cum in Ecclesia editiori residere, ut sicut ipse cunctos respicit, ita & cunctorum oculi ipsum respiciant. Speculator item dictus teste Augustin. lib. 1. de ciuitate Dei cap. 9. quasi populorum, quibus praepositus est, obseruator, custos, & praefectus, qui speculetur, & prospiciat populorum subditorum mores, & vitam.

3 Summi Sacerdotes vocantur Episcopi in cap. 1. §. per fontis, de sacra vnctione, & in cap. ult. 3. quast. 1. & in cap. videntes. 12. q. 1. & alijs relatis per Azgr. d. cap. 27. quast. 1. vers. quare Joseph. Ludou. Perusin. decis. 74. numero 11. Ad differentiam simplicium Sacerdotum, quia licet sex sint, quae communiter ad omnes pertinent Sacerdotes, videlicet, catechizare, baptizare, praedicare, conficere, soluere, ac ligare; tamen ad Episcopum nouem specialiter spectant, scilicet, clericos ordinare, virgines benedicere, Pontifices consecrare, manus imponere, basilicas dedicare, degradandos deponere, synodos celebrare, Chrisma conficere, vestes, & vasa sacrare, in fronte chrismare & benedictionem solemnem ante pacem dare cap. perlectis vers. Ad Episcopum 25. distinct. cap. quamuis 68. dist. Summi etiam dicuntur Episcopi, quia ultra eos nullus est Ordo cap. de his, c. manus de consec. dist. 5. Nam Episcopatus est maior ordo, quam sit in Ecclesia Dei glos. verbo Episcopus in proem. lib. 6. glos. verbo de Episcopis in cap. quia periculosum de sentent. excom. eod. lib. Cassan. in catalogo gloriae mundi p. 4. consid. 25.

4 Pontifices etiam appellantur in cap. Pontifices 7. quast. 1. Et in cap. Messana de elect. & in d. c. quia periculosum, ibi, Pontificalis officij, de sentent. excom. in 6. & Ista. in d. cap. clericos vers. Pontifex. vocat eos maximos Pontifices, hoc est maximos Sacerdotes, ipsi namque efficiunt Sacerdotes, atque Leuitas: ipsi officia, & ecclesiasticos Ordines distribuunt, & disponunt, & praedicatorum sunt in cunctis, ipsi quod vnusquisque facere debet, ostendunt. Durand. d. cap. II. nu. 3. Azgr. ubi proxime.

5 Praefules dicuntur quoniam in Concilio praesident cap. quod translationem, de tempor. ordinat. Durand. d. cap. II. num. 4.

6 Antistites etiam nominantur, quia ante alios stantes praecedunt populo, vel ab anti, quod est contra quoniam haeticis contradicunt, ut Pastores lupis, Durand. d. cap. II. numero 5.

7 Sanctissimi vocantur in auth. de sanctissimis Episcopis collat. 9. & in clem. 1. §. nec super, de penis. Nam qui alios Sanctos efficere debet, necesse est, ut sit Sanctissimus, & maxima Sanctitate praeful-

gere debet is, qui velut sol quidam Sanctitatis, in omnes alios tanquam lydera quadam Sanctitatis suæ radios emittere tenetur: hinc rectè *Ecclesiæ* 24. dicitur: Ab immundo quis mundabitur? cui simile est illud *Greg. mon. lib. 7.* Manus fordida aliam non lauat, & oculus plenus puluere, maculam non confiderat, ita mundus debet esse, qui vult aliena corrigere.

8 Legati Christi nonnunquam appellantur prout in cap. accusatio quoque in fine, 2. q. 7. & in d. Clem. 1. specul. in tit. de legatis §. 1. *Alphonſ. Aluarez Guerrero in specula iuris Pontificij lib. 1. cap. 28. paulò post princip.*

9 Pastores Episcopi non impropiè dicuntur, sicut & subditi eorum similitudine oues appellantur ab ipso Christo Domino *Ioan. 11. & 21.* & ibi omnes sacri interpretes, neque vero secundum illam abusiuam significationem, qua Dominus gregis pastor dicitur, vt Iacobi filij ad Pharaonem dixerunt: Pastores sumus, quia per famulos ducebant gregem, & factu, lanaque fruebantur; sed potius officio, & cura, quam bonus Pastor per se ipsum, non vt mercenarius debet exhibere, vigiliasque perferre, vt Episcopi nomen sonat, idest Speculator, vt supra diximus, & vt pascere sonat, idest, per prata scripturæ gregem deducere, cuiusque fontibus potare, atque oleo scabiem inungere, docendo verbo, bonorumque operum exemplo, verbi Dominici prædicatione, ac Sacramentorum administratione, vt Pastoris officij esse proprium docet, & monet, ac sapius inculcat *Concil. Trident. sess. 6. de reformat. cap. 1. & sess. 23. de reformation. cap. 1. prosequuntur sor. de iustit. lib. 10. quæst. 3. art. 1. ad med. Fusch. de P'stitat. lib. 1. cap. 4. a numero 23. & lib. 2. cap. 33. numero 20. faciunt multa, quæ de pascendi verbo in prædicta Christi Domini auctoritate explicat Cardin. Bellarm. tom. 1. de Romani Pont. lib. 3. c. 15. In cuius officij Pastoralis signum baculum pastorale dari Episcopis notissimum est, & explicat rex. in cap. unico in fine, de sacra P'nt. Durand. in rationali diuin. lib. 3. c. 15. Guido Panzrola in thesauro variarum lect. lib. 1. cap. 19. melius Durantus de ritibus Ecclesiæ lib. 2. c. 9. a numero 36. apud quos videbis rationem, & veritatem illius historię, cuius meminit rex. in d. cap. uni. quare scilicet Romanus Pontifex baculo non utatur, cum tamen primus sit, & supremus Pastor vniuersalis Ecclesiæ, vt eruditè comprobat Bonif. VIII. in Extravagan. vnam sanctam, de maiorit. & obed. inter communes.*

10 Fratres vocat Episcopus Summus Pontifex, quasi sibi æquales, Cardinales verò, & Reges filios cap. quam grauis 6. de crimine falsi, Felin. in proœm. Decretal. numero 1. Deci. in cap. cum venerabilis numero 2. de except. Cosm. in pragmat. tit. numero Cardinalium, gloss. Cardinales.

11 Nam cum nulla maior dignitas sit in Ecclesia ipso Episcopatu cap. 1. de privileg. cap. pen. de prebend. Summus ipse Pontifex hoc nomine non dedignatur, aliquando enim vel Urbis Romæ, vel Catholicæ Ecclesiæ Episcopum se ipsum appellat cap. si Episcopus 2. q. 9. cap. transmarinos cap. Aphas 98. distin. Gambart. de casibus reseruatis cap. 1. numero 7. & 8.

12 Illustres dicuntur Bart. in l. omnes populi q. 4. ff. de iustit. & iure, quamuis Bald. in l. ad similitudinem C. de Episcop. & cler. velit Episcopum esse similem illustri personæ, non tamen esse illu-

strem. Vocantur etiam personæ egregiæ, ad quos si testes esse velint, mitti debet instrumentum, vt in domibus suis testimonium reddant, si velint, gloss. in l. ad egregias ff. de iureiur. Azgr. d. cap. 17. q. 1. propè finem.

13 Præco etiam Episcopus dicitur, vt annuntiet populo scelera eorum prout *Isai. dixit cap. 58.*

14 Relatus in c. si rector 43. dist. Sal terræ *Matth. 5.* vt condit aliorum mores sapientissimis institutis, ac præceptis.

Lucerna super candelabrum posita, *Matth. eod. cap. 5.*

15 Vt omnibus luceat probitatis, & doctrinæ radijs. Angeli dicuntur *Lucæ 9.*

16 Quia mittuntur, vt nuntij prædicaturi verbum Dei.

17 Habet officium ducis, vt rectum iter subditis ostendat, nec (quod verendum est) cæcus cæco ducatum præbeat, atque ambo in foueam cadant cap. post translationem vers. item si quis, de re iur. cap. cum sit de ar. ar. & qualis.

18 Medici, vt norint attemperare vinum oleo in curandis vulneribus cap. disciplina distin. 45. Militis armati, Custodis, Leonis, Angeli, & aliorum quæ à S. Gregorio Nazianzeno connumerantur in carmine ad Episcopos; vt sua insuperabili potestate demonum impetus infringat; & in summa quot sunt necessitates hominum, tot fere nomina attributa sunt Episcopis, ex earum similitudine, vt norint se totidem officia obtinere, quæ ne singula prosequamur, cum se in omnes fere causas, actiones, tempora, personas, ac diœcesis suæ necessitates effundant; intra commodioribus locis tractabimus.

19 Episcopum igitur Summus ipse Pontifex Christus Dominus *Ioan. 10.* eum esse dicit, qui sit ille bonus Pastor ouium, qui intret per ostium, quod ostium Christus est, & non aliunde, Cui oſtarius Spiritus Sanctus aperiat: qui cognoscat oues suas, & cognoscat cum oues eius; nominatim vocet eas, & vocem eius audiant, dux earum sit, vadat ante eas, & oues eum sequantur, quia vocem eius ex frequenti doctrina, & verbi prædicatione cognoscunt: qui non modo mercedem fluxam, & caducam non respiciat, non modo laboribus non defatigetur, non modo opibus, & facultatibus suis non parcat, honoremque suum non querat, lupis non cedat, aut oues non deserat; non modo infamiam, paupertatem, exilium, carcerem non metuat; sed vitam etiam ipsam, atque animam, (si ita opus sit) libenter, & promptè pro ouibus suis ponat, atque profundat *Matth. 5.* Qui sit sal illud terræ, condiendo, & ab omni labe conseruando omni Christiano populo comparatum *Ioan. 8.* Qui sit lux mundi. Lucerna super candelabrum posita, quæ omnia immunda purget, sterilia fecundet, errantia illustret, mœsta exilaret, latentia prodant, ac in lucem proferat: Qui sit illa ciuitas inexpugnabilis in monte posita, vnde quæque illustris, & quæ obscurari nullo modo possit, *Matth. 5.* Oculus vniuersi, quo sano, & simplici totum corpus sit lucidum, quo deprauato, & lipiente totum futurum sit tenebrosum. *Mat. 6.* Qui clauis Regni cœlestis habeat, vt cui aperiat apertum sit, cui claudat perpetuò sit obleratum; qui potestate ligandi, & soluendi sit præditus, vt quodcunque ligauerit super terram,

sit ligatum in caelis, & quodcumque soluerit in terris, sit solutum & in caelis, quorum detineat peccata detenta sint; quorum dimiserit, dimissa sint; *Ioann. 20.* quem qui audit Christum audit, quem qui spernit, Christum, & qui misit eum, Deum Patrem spernit, & conculcat, *Luca 10.* Qui fidelis sit seruus & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam, ut det illi cibum tempore opportuno, *Matth. 24.* Qui sit operarius messis eius, ut fructum afferat, & fructus eius maneat *Ioann. 15.* Qui de mundo non sit, sicut & Christus de mundo non est. *D. Ioannis 17.*

20 Hunc eundem Paulus hominem dicit esse ex hominibus assumptum, pro hominibus constitutum in his, quae sunt ad Deum, ut offerat dona, & sacrificia pro peccatis, qui condolare possit ijs, qui ignorant, & errant, ut qui, & ipse circumdatus est infirmitate, & propterea debet exorare atque offerre, quemadmodum pro populo, ita etiam pro semetipso pro peccatis: qui non sumat sibi cum honorem, sed vocetur tanquam Aaron 1. *Paralipom. 23.* Nam & Christus non semetipsum clarificauit, ut Pontifex fieret, sed qui loquutus est ad eum, Filius meus es tu, ego hodie genui te, *Psalm. 2.* Tu es Sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech. *Psalm. 109.* Qui sit minister, & adiutor Dei, ac dispensator ministeriorum eius *Apost. 1. ad Corinth. 4.* Sapientibus, & insipientibus debitor, *idem ad Roman. 1.* cui datum est ministerium reconciliationis, & posuit Deus verbum reconciliationis in ore eius: qui legatione fungatur pro Christo, tanquam Deo exhortante per os eius *2. Corinth. 5.*

21 Illum etiam Clemens Petri Successor *const. Apost. lib. 2. cap. 30.* omnis sacrae scientiae custodem esse dicit, mediatorem Dei, & hominum, in eo, quod ad eum facit, ministerio, doctorem pietatis, secundum Deum parentem nostrum, qui per aquam, & Spiritum regeneret nos in ius adoptionis filiorum Dei, Principem & Ducem populi Dei, Regem, atque Dynastam *Origen tractat. 10.* hoc est, terrestrem Deum, post Deum, cui à nobis primus debeatur honos, de eo enim, & illis similibus scriptum esse docet *Psalm. 18.* Ego dixi, Dij estis, & filij Altissimi omnes vos. Et illud *Exod. 20.* Dij non maledices. Qui primum in omnibus locum teneat, diuini tenoris, quantum homini fas est, particeps, vniuersi Cleri caput, totius autem populi, in his quae sunt ad Deum, Princeps.

22 Item Dionysius *Aeropagita de caelesti hierarchia cap. 1.* Episcopum dicit esse virum diuinum, diuino numine afflatum, qui omni sacra disciplina sit praeditus, perficiens ea, quae perficiuntur, omnemque Sacerdotalem doctrinam complexus; tradens item sacra pro cuiusque eorum dignitate, qui scienter, & integrè praediti sunt Sacerdotum perfectione, atque virtute, & in quo omnis, quae eum attingit hierarchia, pure absoluitur, & cognoscitur.

Diuis vero Ignatius *Ioannis discipulus in epist. ad Smirnaenses* definiens Episcopum esse dicit, qui omni principatui, & potestati supereminet, & quoad homini licet, imitator Christi veri Dei, princeps Sacerdotum, imaginem Dei referens; Dei quidem propter principatum, Christi vero

propter Sacerdotium. Nec enim Rege quisquam praestantior, aut quisquam similis ei in rebus creatis, nec Episcopo quicquam maius in Ecclesia, qui Deo consecratus est pro totius mundi salute: quem qui honorat, à Deo honorabitur; qui ignominia afficit, à Deo punietur, sine quo nihil faciendum censet earum rerum, quae ad Ecclesiam spectant, neque baptizandum, neque offerendum, neque sacrificium immolandum, neque oblationem celebrandam, neque coniugij vnitatem faciendam, ut coniugium sit secundum Deum, non secundum carnem. Qui vbi comparet, ibi omnis sit Christiani populi multitudo; quemadmodum vbi Christus ibi omnis astat exercitus caelestis, veluti Imperatori potestatis diuinae, omnisque intellectualis naturae gubernatori dispensatorique, quem vereri oportet ut Christum. Sic enim nobis praecipunt diuini Apostoli. Cui qui non obtemperet, ille sine Deo est, pietatis expers, Christum spernens, eiusque ordinationi resistens, sine quo nulla est Ecclesia, nulla Sanctorum congregatio; absque cuius auctoritate, qui agit, foris est, inquinatam habet conscientiam, infideli deterior: qui enim Christi sunt, Episcopi sunt: qui vero ab illo declinant, & cum impijs communionem amplectuntur hi cum illis excidentur, nec enim Christi agricultura sunt, sed diaboli semen. Sacerdotium enim est, omnium bonorum, quae in homine sunt, supremus apex; qui aduersus illud facit, non hominem ignominia afficit, sed Deum, & Christum I E S V M, primogenitum, qui natura solus est primus, & Summus Sacerdos. Laici enim Diaconis, Diaconi Presbyteris, Presbyteri Episcopis, Episcopus Christo, ut ipse Patri, subiicitur.

23 Pulcherrimè Nazian. in *Apologetico primo*, & in oratione de laudibus Athanasii: in funere item parentis, & in exhortatione ad Episcopos, atque sacer Basilium in epist. 61. eundem Episcopum depingentes illum appellare solent Angelum Dei, candelabrum in Ecclesia Christi, Sacerdotem incruentata sacrificia offerentem, illustrem animarum custodem, magni Dei figmentum in manibus suis portantem, Deum hominibus conciliantem, immortalis vitae Doctorem: magnam vocem, & tubam, sermonum Regalium viuificantem virtutem, columnam, & firmamentum in domo Dei, scopulum eminentem, qui omnes fluctus errorum, & persecutionum excipiat, frangat, & à populo Dei arecat: terrorem haereticorum, custodem patriarum legum, omnis nouitatis hostem, securim petram scindentem, linguam flumini irriganti similem, cordis profunditatem, fulgur celeritatis, sacri consilij apicem, sermonum mysticorum interpretem, ignem malae & vitiole materiae purgantem, ventulabrum, quo à grauibz dogmatibus leuia discernuntur, gladium vitij radices excidentem, percutientibus Adamantem, dissi-deantibus omnia inungentem Magnetem, veteris vitae, & doctrinae exemplum ad quem item omnes necessitates suarum nominibus confugientes eum coniuges moderatorem, monachi legislatorem, simplices itineris ducem, speculationi dediti Theologum, hilares frenum, calamitosi consolatorem, canicis baculum, iuuentus magistrum, pauperes suppeditatorem, diuites dispen-

- 24 Canonici Clericos Ecclesiarum inferiorum, vel alios extraneos ad coeligendum an possint admittere sub distinctione resoluitur.
- 25 Consuetudo specialis inducere, & efficere potest, ut Clerici aliarum Ecclesiarum, vel alias extranei, cum ipsis ad coeligendum admittantur.
- 26 Laici ius eligendi Episcopum consuetudine acquirere non possunt.
- 27 Consuetudo eligendi Episcopos ad Capitulum, & ad Canonicos spectans duravit usque ad tempora Bonifacii VIII. & Clementis V.
- 28 Electionis canonica consuetudo solum in Germania servatur.
- 29 Reges Hispanie, & Lusitanie nominandi, & presentandi Episcopos in Ecclesiis Cathedralibus quod ius habeant, ostenditur.
- 30 Hispanie Reges à Carolo Magno privilegium nominandi ad Ecclesias Cathedralibus non acceperunt.
- 31 Eligendi seu nominandi ius super Cathedralibus competens Imperatoribus, Regibus & alijs Principibus in generalibus derogationibus non continetur.
- 32 Inspectio ad Reges, & alios Principes spectans non comprehenditur in reservationibus, quæ per Regulas Cancellarie factæ sunt.
- 33 Lusitanie Reges in Cathedralibus eligendi Episcopos inspatronatus, & privilegium obtinuerunt, quia vel Ecclesias dotarunt, fundarunt, aut ab hostium potestate liberatas erexerunt, vel proprijs redditibus auxerunt.
- 34 Declaratur tex. in cap. nobis 25. de Inspectio.
- 35 Electionem Episcoporum ad populum iure diuino pertinere falsè contendunt huius tempestatis heretici.
- 36 Respondetur ad fundamenta hereticorum, & numero 37. & 38.
- 39 Episcopi sibi eligere vel nominare successores non possunt, nisi quatenus ex concessione Pontificis eis fuerit specialiter permixtum, & num. 40.
- 41 Successores Diuus Augustinus, ac Beatus Valerius sibi elegerunt ex concessione Romani Pontificis, ut aliqui putarunt, vel melius secundum alios sibi successores solum non elegerunt, sed potius personas à se propositas Clerum, & populum per acclamationem consentiens elegerunt.
- 42 Potestas assumendi Episcopos ad solum Pontificem lege diuina immediate pertinet, vel ad eos, quibus concessum.
- 43 Clemens an Diui Petri successor extitisset, ostenditur.

DE EPISCOPORVM Electione.

CAP. III.

POSTOLI auctoritate accepta à Christo Domino in sui locum Episcopos elegerunt, & creauerunt, nam singuli eorum idoneos præfecerunt Ecclesiarum Pastores, qui in c. quorum vices 68. dist. dicuntur Apostolorum locum tenere.

2 Deinde vero primis illis Episcopis, quos creau-

runt Apostoli vita functis, totum ius eligendi, & creandi Episcopos ad Romanum Pontificem pertinuit, tanquam ad Successorem Petri, cui data est à Christo Domino summa potestas in totam Ecclesiam, prout dicitur in cap. omnes 21. dist. semper enim, & omni tempore prouiso omnium beneficiorum, & Ecclesiarum, etiam Cathedralium, Metropolitanarum, aut Primatum sint, ad Summum Pontificem pertinuerunt, & usque in hanc diem pertinent: tum ex plenissima illa potestate à Christo Domino data Petro, & Successoribus, ut in eodem proposito expendit Pontifex in cap. 1. 22. dist. tum quia, licet fateri oporteat Episcopalem dignitatem lege diuina fuisse institutam distinctam à Presbyteris inferioribus, ut definit Concil. Tridentin. sess. 23. cap. 4. & can. 6. & 7. & dixi supra cap. 1. & 2. diuisio tamen plebium, & diocesium, ac erectio, & distinctio beneficiorum ab Apostolis, eorumque Successoribus, atque ita ab Ecclesia, & iure ecclesiastico facta noscitur, ut probant rex. in d. cap. 1. 22. dist. & in cap. 1. cum seqq. 80. dist. & ostendam infra cap. 7.

3 Postea vero secundum varia tempora diuersi modi in electionibus Episcoporum ab ipso Summo Pontifice fuerunt præscripti, & iuxta varias pro temporum occurrentes circumstantias varijs personis ius eligendi Episcopos ab eodem Pontifice concessum, siue permixtum reperitur.

4 Primis enim illis temporibus totius Cleri, & populi auctoritate electiones Episcoporum fiebant: ut constat ex auctoritate antiquissimorum Pontificum, nam Anacletus Pontifex V. à Petro, qui circa annum centesimum Christi Romanæ præfuit Ecclesiæ, hoc satis deciderit ut refertur in cap. ult. 79. dist. dum ait, electionem, (sic enim legendum est, non electionem cum Petro Gregor. ad Decretal. tract. de elect. cap. 5. numero 2.) Summorum Sacerdotum sibi Dominus reseruauit, licet electionem bonis Sacerdotibus, & spiritualibus populis concessisset: consonant sequentes Pontifices Stephanus I. in cap. nosce ibi, conuocato Clero, & populo, Calixtus I. in cap. cleri, Leo I. in cap. vota cum seqq. 63. dist. & est optimum Concilij Toletani decretum in cap. ultim. §. sed nec 51. dist. Qui mos, & consuetudo ex D. Pauli iuuatur auctoritate 1. ad Timoth. 3. dum in ordinatione Episcoporum requirit, ut habeant bonum testimonium, etiam ab ijs qui foris sunt. Item D. Hieronymus relatus in cap. licet 8. q. 1. ibi, & populi præsentia, iuncto ibi, nequa postmodum retractatio cuiquam, ne quis scrupulus resideret, & Gratianus in cap. qui longe in fine ibi, tunc enim in Ecclesia Dei rite præficietur Antistes, cum populus pariter in eum acclamauerit; quem clerus communi voto elegit, 63. dist. explicat bene Per. Gregor. d. cap. 5. numero 10. & 16. vbi rei historiam late prosequitur, eandemque resolutionem agnoscunt Francisc. Bursat. cons. 126. à numero 8. Azor. institut. moral. p. 2. lib. 3. cap. 17. q. 3.

5 Rectè aduertentes non pariformiter, sed diuersimode hanc electionem Clero, & populo datam esse, aliquando vero Clero, & populo pariter datam fuisse, itaut tam hi, quam illi Episcopum nominarent, designarent, & elegerent cap. Episcopos, ibi, post electionem Cleri & populi, cap. lectus ibi, Clerum, & plebem, eundem Ecclesiæ elegisse, 63. dist. cap. factus ibi,

fatorem, viduæ patronum, pupilli patrem, peregrini hospitem, fratres fratrum amatorem, agrotantes medicum, ſani valetudinis cuſtodem appellant. Nam vt ipſe Saluator ait *Matth. 5.* Episcopuſ eſt velut ciuitas quædam ſupra montem poſita, ad quam omnes in anguſtijs tum corporis, tum animæ conſtituti confugere, & velut ſons quidam publicus, vnde omnes ſitientes bibere, & vt communis quædam medicamentorum omnium apotheca, vnde ægri omnes morborum ſuorum remedia expetere debeant, à quo cæci lumen, paruuli doctrinam, dubij conſilium, inopes ſubſidium, viduæ protectionem, & varijs tentationibus ac ſerupulis, & tribulationibus preſſi medicinam pariter, & auxilium quærere debent.

26 Ex quibus colligere quam magna ſit Episcoporum dignitas, poteſtas, & iuriſdictio, quos Presbyteris Superiores eſſe ex institutione diuina diſtiniuit *Concil. Tridentin. ſeſſ. 23. cap. 4. & can. 6. & 7.* & contra antiquos, & noſtræ ætatis hæreticos latè comprobat *Cardin. Bellarmin. controuerſ. Cathol. tom. 1. lib. de Clericis cap. 14.* & ante eum *Petr. Ser. de Sacram. Ordinis diſt. 1. lect. 2. Caſtro aduerſus hæreſes verbo Episcopuſ,* & alij de quibus *Henric. in ſum. lib. 10. cap. 7. §. 2. lit. M. Sot. tom. 4. de Penit. diſput. 25. ſect. 1. à numero 4.* Non obſtat *tex. in c. olim. 95. diſt. vbi D. Hieronymuſ* in hæc verba; olim idem erat Presbyter, qui & Episcopuſ; quia reſpondetur ſecundum *D. Thom. tantummodo Diuini Hieronymuſ dicere nomina Episcoporum, & Presbyterorum ab Apoſtolorum tempore incæpiſſe, non vero rem ſeu dignitatem ipſam Episcopalem: vel quod primo tempore omnes Presbyteri ſimul eſſent Episcopuſ, & poſtea ad ſchiſma vitandum aliqui in Presbyteratu ſolum, alij in Episcopos cæperint ordinari, ſequitur *Turrecremata de poteſtate Eccleſiæ libro primo capite ſeptuageſimo octauo.* Vel reſpondetur quod magis placet *Bellarmino vbi proxime obiecti. 6. nunquam D. Hieronymuſ negaſſe Episcopos Presbyteris quoad Ordinis poteſtatem eſſe ſuperiores, vt Ariuſ negabat, & alij negant hæretici; ſed ſolum egſſe de poteſtate iuriſdictionis, & regiminis, vt deducitur ex verbis diſt. capit. olim, ibi, vnus de Presbyteris ſupponeretur omnibus, & quia conſtat ex c. legimus 93. diſtin. intentum Hieronymi eſſe reſellere audaciam Diaconorum, qui ſe Presbyteris ſuperiores eſſe contendebant, & inter alia illud adducit argumentum, quod in Eccleſia primitiua nomen Episcoporum, & Presbyterorum non erat diſtinctum, & ad presbyteros, & Episcopos pertinebat Eccleſiarum regimen ſecundum diuerſas functiones de quibus cap. ſeq. Diaconorum vero munus ſolum erat menſis miniſtrare, non profanis quidem, & conuiuijs, vt impie Lutheruſ, & inconfiderate *Cæſar. tradunt: ſed altari aſſiſtendo Sacerdoti celebranti, & Sacram. Euchariſtiam fidelibus diſtribuendo, vt melius contra eos comprobat *Pygi. lib. 2. cap. 4. verſ. neque eſt, Bellarmin. vbi proxime c. 13.* Quod vero realiter diſtinctuſ eſſet ex Chriſti institutione vterque graduſ nunquam negauit *D. Hieronymuſ, quod ſi in aliquo minus tribuit iuriſdictioni Episcoporum, quam poſtea declarauit Eccleſia in re illis temporibus non admodum perſpicua, non ideo dicendum eſt cum Aereo, vel hæreticis ſenſiſſe, vt contra *Mich. de Medina benè aduertit Bellarmin. vbi proxime, & ante eum latè *Pygi. d. lib. 2. cap. 9.******

S V M M A R I V M.

- 1 Apoſtoli auctoritate accepta à Chriſto Domino in ſui locum Episcopos elegerunt, & crearunt.
- 2 Episcopuſ, quos crearunt Apoſtoli, vita ſanctiſſi, totum ius eligendi, & creando Episcopos ad Romanum Pontificem pertinet, tanquam ad Suceſſorem Petri.
- 3 Papa ſecundum varia tempora, ac varias temporum occurrentes circumſtantias diuerſis perſonis ius eligendi Episcopos conceſſit, vel permiſit.
- 4 Episcoporum electioneſ primò Eccleſiæ temporibus totius Cleri, & populi auctoritate fiebant.
- 5 Electioneſ Episcoporum aliquando Clero, & populo dabantur, vt tam hi, quam illi Episcopum nominarent, & eligerent aliquando vero, vt Cleruſ eligeret, populuſ ne conſentiret.
- 6 Principes ſeculares aliquando auctoritate propria electionem, & nominationem Episcoporum faciebant; aliquando vero ipſa Romana Eccleſia poteſtatem eis eligendi & nominandi Episcopos concedebat.
- 7 Hiſpaniarum Regibus à Romano Pontifice privilegium fuit indultum eligendi, & nominandi Episcopos.
- 8 Principibus aliquando conceſſum fuit, vt electio à Clericis facta valida non eſſet, niſi Principis accedat conſenſuſ.
- 9 Eligendi Episcopos poteſtas Laicis conceſſa vel permiſſa, quoad populoſ, & ſeculares Principes abrogata noſcitur, optimiſ rationibus.
- 10 Eligendi Episcopos abrogata Laicis poteſtate illa penes omnes Clericos, & Religioſos remanſit, & in ea poſtea Clerici à Religioſis ſunt ſeparati.
- 11 Eligendi demum Episcopos poteſtas ad ſolum Collegium in Collegiatis, & ad ſolum Capitulum in Cathedralibus redacta fuit.
- 12 Papa electio licet olim fieri non poſſet à ſolis Cardinalibus, ſed adhibere oportere Clericos Cardinales, & totiuſ Cleri, & populi conſenſum, poſtea tota ad ſolum Cardinalium Collegium redacta fuit.
- 13 Papam ſoli Cardinales eligunt, non Conciliuſ generale, ſi tempore, quo fuerit congregatum Apoſtolica ſedes vacauerit.
- 14 Gratiani Canoneſ in decreto inſerti nullam habent in iuriſdictionem.
- 15 Auctor cap. 1. de electione, non conſtat quiſ fuerit.
- 16 Eligendi Episcopum poteſtas non omnibus Clericis Cathedralium, ſed ſolum earum Canoniciſ, ſeu Capituluſ facta eſt.
- 17 Canonici proprie dicuntur, qui de Capituluſ ſunt.
- 18 Dignitateſ, quæ de communi menſa præbendam non habent, licet habeant ſtatum in choro, vocem non habent, nec in Capituluſ, nec in Episcopuſ electione.
- 19 Episcoporum ad electionem Canonici, qui in pupillari ætate exiſtant, vocandi non ſunt.
- 20 Pupilluſ ad emphyteuſim quare poſſit nominare oſtenditur.
- 21 Furioſi eligere non poſſunt.
- 22 Canonici dum in Subdiaconatuſ Ordine conſtituti non eſt, nec vocem habet in Capituluſ, nec eligere poſſunt cum declarationibus ibi poſitis.
- 23 Canonici ſupernumerarij, item ſuſpenſi, vel excommunicati an poſſint eligere remiſſiſ.